ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΩΝ ΕΛΛ. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Η ΤΡΑΓΙΚΗ ΣΟΦΙΑ ΡΕΝΤΗ

Μιὰ περίεργη σκηνὴ στὸ παλάτι τοῦ Κιαμὴλ μπέη. — Ὁ Θεοχαράκης Ρέντης κάνει τόν... τρελλό! — Ἡ ὡραία Σοφία καὶ οἱ δυὸ Νοταραῖοι. — Γιὰ τὸ χέρι της γίνονται μάχαι ἐκ παρατάξεως! — Ἡ ἐπέμβασις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.— Ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς στὴ μάχη τοῦ Φαλήρου. — Ἡ μυστηριώδης ἐξαφάνισίς του. — Ὁ δραματικὸς γυρισμὸς τῶν παλληκαριῶν. — Ἡ Σοφία Ρέντη καὶ ὁ Δημ. Καλλέργης.

Στὴν Κορινθο, μιὰ χειμωνιάτικη νύχτα τοῦ 1821: Τὸ πλουσιότερο παλάτι τῆς πόλεως εἶνε κατάφωτο. Ἡ ἀπέραντες σάλες του εἶνε στολισμένες μὲ βαρύτιμα παραπετάσματα, μὲ χρυσοστόλιστα ἔπιπλα, μὲ παχεῖς Περσικοὺς τάπητες. Σοφάδες χρυσοκέντητοι με ἀσημένια κρόσσια συμπληρώνουν τὴ διακόσμησι καὶ τὸ σύνολο σοῦ θυμίζει μιὰ ἀπὸ τὶς παραμυθένιες ἐκεῖνες σκηνὲς τῆς Χαλιμοῦς. Ἄρχοντες Ὀθωμανοί, τὸ ἄνθος τῆς ἐν Κορίνθῳ Τουρκικῆς ἀριστοκρατίας, εἶνε συγκεντρωμένοι ἐδῶ, καὶ φουφοῦν τὰ τσιμπούκια τους, στὰ ὁποῖα καίγεται ὁ εὐωδέστερος καπνὸς τῆς Ἀνατολῆς. Κομψοὶ καὶ πρόθυμοι δοῦλοι, φέρνουν κάθε στιγμὴ στοὺς χαλεσμένους, ἐπάνω σὲ ἀργυροῦς δίσκους, γλυκύσματα καὶ σερμπέτια.

Τὸ ὄνομα τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἰδιοκτήτου τοῦ παλατιοῦ αὐτοῦ εἶνε γνωστὸ σὲ ὅσους ξέρουν τὰ δημοτικά μας τραγούδια. Ὁ Χουσεῖν Κιαμὴλ μπέης ἦταν ὁ διασημότερος ὀθωμανός, γιὰ τὰ πλούτη του καὶ τὴν ἐξουσιάδα του, ἀπ' ὅλους τοὺς Τούρκους ποὺ κατοικοῦσαν στὴν Ἑλλάδα. Τὸ τραγοῦδι λέει:

Κι' ἦταν κολόνα στὸ Μωριὰ καὶ φλάμπουρο στὴν Κόρθο
Ἦταν καὶ στὴν Τριπολιτσὰ λόγος θυμαλωμένος.

Ὁ Κιαμὴλ μπέης, ξαπλωμένος σ' ἕνα σοφᾶ, ἐκάπνιζε καὶ αὐτὸς τὸ τσιμπούκι του κουβεντιάζοντας μὲ τοὺς φίλους ἀβάδες. Ἔξαφνα ἕνας ἄνδρας ζωηρός, γεμᾶτος ὁρμή, ὄχι ἄγνωστος, ἀπρόσκλητος ὅμως, μπαίνει στὴ σάλα, προχωρεῖ στὴ μέση καὶ φωνάζει μὲ πόνο:

— Ἕως πότε, τύραννοι, θὰ γλεντᾶτε μὲ τοὺς ἰδρῶτες μας καὶ θὰ παχύνετε μὲ τὸ αἷμα μας;!...

Οἱ καλεσμένοι ἀγάδες μένουν κατάπληκτοι γιὰ μιὰ στιγμή. Ἀμέσως σηκώνονται ὄρθιοι, καὶ ὁ Κιαμὴλ μπέης χτυπάει τὰ παλαμάκια, γιὰ νὰ φθοῦν οἱ δοῦλοι καὶ οἱ σωματοφύλακες καὶ συντρίψουν τὸν ὕβριστή. Συγχρόνως ὅμως καὶ αὐτὸς εἶχε συνέλθει, ἀνεμέτρησε τὶς συνέπειες τοῦ τολμήματός του, καί, γιὰ νὰ σωθῇ, κατέφυγε στὴ Μωραΐτικη πονηρία. Προσποιεῖται τὸν τρελλὸ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ λέῃ ἄρρητ' ἀθέμιτα, νὰ χτυπᾷ ἐπάνω στὰ ἔπιπλα νὰ χοροπηδᾷ. Ἡ σκηνὴ μεταβάλλει ἀμέσως ὄψι. Οἱ Τοῦρκοι ἀφήνουν τὸ θυμό τους νὰ ἐξατμισθῇ. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦταν τρελλός, ἑπομένως, κατὰ τὸ Κοράνιον, ἱερὸν πρόσωπον. Καὶ ὁ Κιαμὴλ διατάζει τοὺς δούλους του νὰ τὸν πάρουν ἀπὸ κεῖ καὶ νὰ τὸν περιποιηθοῦν! Ἄλλως τε δὲν ἐπρόκειτο καὶ γιὰ κανένα τυχαῖο. Ὁ «τρελλὸς» ἦταν ὁ γραμματικός τοῦ Κιαμὴλ μπέη, ὁ Κορίνθιος εὐπατρίδης Θεοχαράκης Ρέντης, πρόσωπο διακεκριμένο τῆς ἐποχῆς του.

Ὁ Κιαμὴλ τὸν εἶχε δεξί του χέρι. Αὐτὸς ἦταν ὁ συντάκτης τῆς ἀλληλογραφίας του, ὁ ταμίας του, ὁ σύμβουλός του. Καὶ ὁ Ρέντης δεχότανε νὰ ὑπηρετῇ τὸν Ὀθωμανὸ ἄρχοντα, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ ἐξυπηρετῇ τὴν Ἐθνικὴ Ἰδέα. Ὁ Ρέντης στὰ 1818 εἶχε κατηχηθεῖ στὰ μυστήρια τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, καὶ στὰ 1820 διορίσθη μέλος τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Ἐφορίας αὐτῆς.

Ὡραῖος ἄντρας ὁ Θεοχαράκης Ρέντης, εἶχε καὶ γυναῖκα ἀληθινὴ ὠμορφιά. Ἀπ' αὐτὴν ἀπέκτησε, μαζὶ μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιά, καὶ τὴν περίφημη Σοφία, ἡ ὁποία στοὺς χρόνους τοῦ Ἀγῶνος ἔμελλε νὰ διαδραματίσῃ πρόσωπο νέας Ἑλένης τοῦ Μενελάου, καὶ γιὰ τὴν ὁμορφιά της, ἀλλὰ καὶ διότι γιὰ τὴν ἀπάτητή της ἔγειναν ἐμφύλιοι σπαραγμοί, ἀληθινὲς καταστροφές. Ἡ Σοφία Ρέντη ἐγένετο ἡ ὡραιοτάτη τῶν Ἑλληνίδων τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, πολυθέλγητρος Νηρηΐς, ἴνδαλμα καλλιτέχνου καὶ ποιητοῦ περιπαθὴς οἶστρος καὶ ὄνειρον.

Ὅταν ἡ Σοφία ἔφθατε σὲ ὥρα γάμου, ἂν μὴ ὅλη ἡ Ἑλλάς, τοὐλάχιστον ἡ Κορινθία δὲν εἶχε πειὸ ζηλευτὴ νύφη. Πολυπληθεῖς γαμπροὶ ὀνειρεύοντο νὰ τὴν κάμουν δική τους, κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ τὴν ζητήσῃ. Τέλος φανερώθηκε ὁ Ἄρης τῆς νέας Ἀφροδίτης, καθ' ὅλα ἀντάξιός της. Ἡ οἰκογένεια τῶν Νοταραίων ἤτανε στὴν ἀκμή της, μὲ πλοῦτο καὶ δόξα, ἀφοῦ κατήγετο ἀπὸ τὴ βασιλεύσασα οἰκογένεια τῶν Παλαιολόγων. Ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς εὐγενεστέρους βλαστοὺς της. «Ξανθὸς ὤν, εἶχε κόμην μακρὰν καὶ ὁλόχρυσον, ὡς ἦταν ὁλόχρυσος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καὶ ἡ βαρύτιμος στολή του, ἣν ἐκόσμουν κομβία μεγάλα καὶ ὅπλα, πάντα ἀργυρᾶ καὶ κεχρυσωμένα καὶ διὰ πολυτίμων λίθων πεποικιλμένα καὶ ἐφαίνετο ὡς Ἀπόλλων καὶ ὁ Ἄρης ἐν μέσῳ τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου λαμπρὸς καὶ ἀκτινοβολῶν.» Ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς, φύσις γενναία καὶ ἐπαναστατικὴ ἔλαβε τὸ βάπτισμα τοῦ πυρὸς στὴ μάχη τῆς Ἀκράτας. Στὰ 1821 ὀνομάσθη ἀπὸ τὴν Ἑλλην. Κυβέρνησι στρατηγὸς σὲ ἡλικία 19 ἐτῶν! Συντηροῦσε μὲ δικά του χρήματα τὸ στράτευμά του, καὶ ἡ Κορινθία τὸν ἔλεγε τὸ «Ἀρχοντόπουλο». Ἂς σημειωθῇ ἐδῶ ὅτι ἡ ἀρχοντικὴ οἰκογένεια τῶν Νοταραίων εἶχε προσφέρει στὸν Ἀγῶνα 1.300.000 γρόσια.

Ὁ νέος λοιπὸν αὐτὸς καὶ λαμπρὸς στρατηγὸς τῆς Κορινθίας καὶ ἡ πεντάμορφη Σοφία Ρέντη συναντηθήκανε καὶ —ὅπως λέει ὁ ποιητὴς— ὁ ἔρωτάς τους ἄναψε, ἀμοιβαῖος καὶ κεραυνοβόλος, σὰν δυὸ πιστολιές. Ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Σοφία ἔκαναν τ' ἀρραβωνιάσματά τους ἐπίσημα καὶ μὲ μεγάλη γιορή. Τὰ παλληκάρια τοῦ στρατηγοῦ, παραταγμένα ἄδειασαν τρεῖς φορὲς τὰ τουφέκια τους στὸν ἀέρα.

***

Δυστυχῶς οἱ ἀρραβῶνες αὐτοὶ ἄναψαν φοβερὴ τὴν φλόγα τῆς ζήλειας στὴν καρδιὰ τῶν ἄλλων μνηστήρων καὶ πρὸ πάντων τοῦ Παναγιωτάκη Νοταρᾶ, ἀντιστρατήγου, ἀπὸ ἄλλον κλάδο τῆς οἰκογενείας. Νέος καὶ αὐτός, ζωηρὸς καὶ αἰσθηματίας, εἶχε ζητήσει τὸ χέρι τῆς Σοφίας, καὶ ἅμα ἔμαθε τὴν προτίμησί της στὸν Ἰωάννη, βρῆκε ἀφορμὴ τὴ στρατιωτικὴ ἀρχηγία τῆς Κορινθίας καί... ἐξεστράτευσε ἐναντίον του. Κοντὰ στὸ Σοφικό, τὰ δυὸ ἀντίπαλα στρατεύματα βρεθήκανε ἀντιμέτωπα — Μάρτης 1826 — καὶ ἡ μάχη ὁ ἐμφύλιος σπαραγμός, ὑπῆρξε φονικώτατος. Ὁ Ἰωάννης ἐνίκησε, ἀλλά, δυστυχῶς στὴ μέθη τῆς νίκης του ἐξετράπη σὲ ἄγριες καὶ θηριώδεις ἀντεκδικήσεις. Ἔκαψε τὸ Σοφικό, τὸ δάσος τῶν πεύκων, περίφημο δάσος, ὅπου ὑπέθετε ὅτι εἶχαν καταφύγει οἱ ἡττημένοι ἐχθροί του, καὶ ἔπειτα ὁ τρομερὸς νικητὴς ἐξακολούθησε τὸν ἐναντίον τοῦ Παναγιωτάκη πόλεμον καὶ σὲ ἄλλα μέρη τῆς Κορινθίας, ὅπου μετεφέρετο κάθε φορὰ τὸ κέντρον τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ἔκαψε λοιπὸν τὴ Ζάχολη, τὴν Καστανιά, τὴ Λεύκα καὶ ἄλλες κώμες. Πολλοὶ σκοτωθήκανε κι' ἀπὸ τὰ δυὸ μέρη καὶ ἡ Κορινθία κατεσπαράχθη καὶ βυθίστηκε στὸ πένθος καὶ στὴ φρίκη. Στὸ τέλος ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς ἔμεινε νικητὴς στὴν ἀρχηγία τῆς Κορινθίας καὶ στὸ χέρι τῆς Σοφίας του, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφτασε νὰ κάμῃ τοὺς γάμους του. Ἄλλη περίσταση ξαφνικὴ καὶ σοβαρωτάτη διέκοψε τὶς σχετικὲς ἑτοιμασίες:

Ἡ Ἑλλὰς ἐκινδύνευε. Τὰ ἔτη 1825—1827 ὑπῆρξαν ἀπαίσια καὶ ἐκούρασαν τὸν Ἀγῶνα. Ὁ φοβερὸς Ἰμβραὴμ πασσᾶς, κατέβαινε ἐξολοθρευτής. Ἡ Κυβέρνησις ἐπενέβη στὶς διαμάχες τῶν Νοταραίων καὶ τοὺς ἐκάλεσε στὸ καθῆκον. Ὅταν ἐμαζεύονταν στὴν Ἀττικὴ τὰ παλληκάρια τοῦ Καραϊσκάκη, ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς συνεκέντρωσε καὶ αὐτὸς ὅσους Κορινθίους μποροῦσε. 1200, καὶ ἀποχωρετήσας συγκινητικὰ τὴ μνηστή του ἔφυγε ἐπὶ κεφαλῆς τῶν γενναίων του. Δυὸ μέρες προτήτερα εἶχε ἐκστρατεύσει στὴν Ἀττικὴ καὶ ὁ ἀντίζηλός του Παναγιωτάκης μὲ τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ του. Δὲν ἐπῆγε ὅμως μὲ τὸν Καραϊσκάκη αὐτός. Ἐνώθηκε μὲ τὸ Βίτο Μαυροβουνιώτη καὶ τὸ Δημ. Βούρβαχη.

Εἶνε γνωστὴ ἡ θλιβερὴ κατάληξις τοῦ στρατεύματος τοῦ Καραϊσκάκη. Ὁ ἱστορικὸς Α. Γούδας μᾶς πληροφορεῖ ὅτι τὴ μάχη τῆς Καστέλλας διεξήγαγε μόνος ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς μὲ τόση ἀνδρεία καὶ στρατηγικότητα ποὺ ὁ Καραϊσκάκης τὸν ἐθαύμασε. Φιλοντάς τον στὸ μέτωπο, τοῦ εἶπε:

— Στρατηγέ, εἶσαι ὁ πειὸ νέος ἀπ' ὅλους μας, ἀλλὰ νὰ σὲ χαίρεται ἡ Πατρίδα ποὺ σ' ἔχει. Ἐσὺ θὰ σκεπάσῃς τὴ δόξα ὁλουνῶν!

Ἡ προφητεία δὲν ἀλήθευε. Γιατὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο, στὸ Φαληρικὸ πεδίο, ἔπεφταν νεκροὶ καὶ ὁ Καραϊσκάκης καὶ ὁ Νοταρᾶς καὶ τόσοι ἄλλοι ἥρωες τοῦ Ἀγῶνος, ἐνῷ ὁ ἥρως Ἀράκος αὐτοκτονοῦσε γιὰ νὰ μὴν πέσῃ στὰ χέρια τῶν αἰωβόρων Τούρκων.

Ὁ Γ. Ζαλοκώστας στὸ ποίημά του «Σκιαὶ τοῦ Φαλήρου» διακρίνει καὶ τὴν σκιὰ τοῦ Ἰωάννου Νοταρᾶ:

Μὲ μορφὴ ἀνδρικώτατο κάλλος;
Μὲ ἀρχόντικο ἦθος
Μαχητὴς τότ' ἐπράβαινε ἄλογο
Λευκό, πρὸς ἐμὲ προχωρῶν,
Εἶχε δίκα πτερά, εἰς τὸ στῆθος
Κ' ἐφλάμπαν σπαθὶ κοπτερό.

Φρικιασμός, ὡς τὸν εἶδα, μ' ἔπιασε;
Μοῦ δῶ δὲν τὰ φλέβας.
Μὲ γνωρίζεις; ἠρώτησε, φθάσας
Καὶ ἐγώ: — ὦ ψυχὴ ἱερά,
Σὲ γνωρίζω τὸν εἶπον, μὲ σέβας
Σὲ γνωρίζω, κύριε Νοταρᾶ.

Σὲ ἐδέχθη νεκρὸν τῆς Παλλάδος
Τὸ μακάριον χῶμα
Καὶ καθ' ὅλην τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος
Τ' ὄνομά σου ἠχεῖ ἀγάν.
Τὸ σπαθί σου κατέχει ἀκόμα
Ἀπὸ αἷμα τυράννων σκιρῶν.

Ἡ Σοφία, ἅμα ἔμαθε τὸ θάνατο τοῦ μνηστῆρός της, ντύθηκε στὰ μαῦρα. Τὸ πένθος ὅμως καὶ τὴν ἀγωνία της ἐπέτεινε ἡ φήμη ὅτι στὴ μάχη τοῦ Φαλήρου ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς ἐξηφανίσθη χωρὶς νὰ ἰδῇ κανεὶς τὸ πτῶμά του. Τὴ φήμη αὐτὴ ἐδυνάμωσε καὶ ἕνας πιστὸς στρατιώτης τοῦ Νοταρᾶ, Ἀργύρης Γιαννιώτης ὀνόματι ὁ ὁποῖος ἐβεβαίωνε, ὅτι σὲ μιὰ στιγμὴ ἔχασε το στρατηγὸ ἀπὸ τὰ μάτια του καὶ πειὸ δὲν τὸν ξαναεῖδε, ἂν καὶ ἔψαξε ὅλο τὸ πεδίο τῆς μάχης, κυττάζοντας τὰ πτώματα. Ἄρχισαν λοιπὸν δαπανηρὲς ἀναζητήσεις τῶν συγγενῶν τοῦ Ἰωάννου γιὰ τὴν ἀνεύρεσί του καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια ὕστερα ἐπεριπλανᾶτο ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἕνας ἡλιοκα-

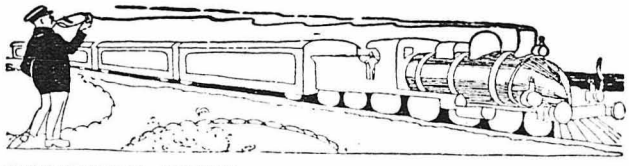

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Τοῦ **Γαβριὴλ Βικαίρ**

Ἀποκοιμήθηκε ἡ ὠμορφη Παρθένα τραγουδώντας,
ἀπάνω σ' ἄχυρο ὁ μικρὸς Ἰησοῦς της ἀγρεύτει
μὲς σὲ ὁ ὁποῖος τῆς ἀγκιᾶς κι' αὐτὸ φεγγοβολώντας
λάμπει σὰν χρύσο ὁλόχρυσο βαθεῖνα μὲς στὸ πηγή.

Ὡμένα! Τρέμει τὸ φτωχό μωρὸ στὰ σπάργανά του,
κλαῖει σιγανὰ γιατὶ ὁ ἀέρας ἀγέρας ποὺ γλιστρᾶ
ἔξω ἀπ' τὸ δρόμο πάφω τὰ χέρια τὰ μικρά του
ποὺ τοὺς ἀγγέλους θάπαιρε μὲ τ' ἄστρα τους φτερά.

Πλάϊ του μ' ἀγάπη ὁ καλὸς Ἰωσὴφ τὸ ναναγίζει
κάποιαν ὠδὴ ἀρχοντέστατης μ' ἀρμονικὴ φωνὴ
καὶ τὴ ζεστὴν ὁ γάιδαρος ἀνάσα του ὁκοφπίζει
κουνώντας τὸ κεφάλι του μπρὸς σ' ἀνοιχτὸ παχνί.

Μὰ ποιοὶ εἶνε κεῖνοι ποὺ χορεύτα σὰν οὐρανοσταλμένοι
μαζὶ μὲ τὰ κοπάδια τους χαρούμενοι; Ὁ βοσκὸς
τοὺ μὲ τὸ χιόνι τὰ λευκὸ πεγοῦν σταφανωμένοι
κι' ἔρχοντας φοῦρα μάλλινα σμόκαν τοὺς τὰ κεῖ.

Μάνα καλὴ καὶ θεῖο παιδί, νάναι ἄρα τοῦτη ἡ ὥρα
Ἔμπνεις χρυσάφι κι' ὠμορφες κλάδνες, ὦ κυρά,
δὲ θὰ σοῦ φέρουν καθὼς οἱ πλούσιοι μάγοι δῶρα
τὸ πρόσωπό σὰν ζαφνικὰ ν' ἀστράψῃ ἀπὸ χαρά.

Ἐμεῖς φτωχοὶ γαδαρίτικοι στὸν κάμπο ὁκοφπισμένα
χειμῶνα καὶ καλοκαιρὶ περνοῦμε τὸν καιρὸ
λιγοστεινὰ μὲ βάσανα καὶ καταφρονεμένοι
κῆμαστε πάντα μας ἀπὸ τὸν κόσμο τὸ ἀκίρρό.

Νὰ μας, μπροστά σου τατεινό, ὀκιφτό, γονατισμένοι.
Ἀγάπει χαμογέλασε σὲ μᾶς ποντικά,
γιὰ τοῦ Θεοῦ εἶμαστε κι' ἐμεῖς σ' ἀρόφρι γεννημένοι
μ' ἀγάπη ρίξε πάνω μας τὸ βλέμμα σου γλυκά!

Καὶ γονατίζοντας μπροστὰ στὴν Παναγιὰ τὴν ἴδια
δίνει ὁ αὐτὴ καθένας τους λίγο ψωμὶ ξερό,
γάλα ζεστὸ ἀπ' τὰ πρόβατα, τρυφτάφυλλα, χαμόδια
μὲ τὴν καρδιὰ χαρούμενη, τὸ πρόσωπο λαμπρό.

Τὸ θεῖο παιδὶ σὰν Ἄγιος ἐξ φωτιζομένη μέρα
χαμογελάει, κοὰς ἀγαπῶ τοὺς λέει μὲ τὴ ματιά,
χαμογελοῦνε κι' ὁ Ἰωσὴφ μὲ τὴν ἀγνὴ Μητέρα
γλυκὰ καὶ μόνο ὁ γάιδαρος κατέβασε τ' αὐτιά...

Μετάφρ. **Γ. Κοτζιούλα**

μένος καὶ ἀρειμάνιος γέροντας ζητῶντας τὸ «θησαυρό» του, ὅπως ἔλεγε: Ἦταν ὁ Ἀργύρης, ὁ παλιὸς στρατιώτης, ὁ ὁποῖος ἔπῃγε καὶ στὴ Σμύρνη καὶ πειὸ μέσα ἀκόμη, στὴν καρδιὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, γιὰ νὰ βρῇ τὸν Ἰωάννη Νοταρᾶ ποὺ τὸν ἐνόμιζε ἀχμάλωτο κανένὸς παπᾶ. Τὸ πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ὁ Νοταρᾶς, σκοτωθεὶς στὴ μάχη ἀπεκεφαλίσθη καὶ ἀπὸ τὸ πτῶμά του ἀφῃρέθη ἡ ὁλόχρυση στολή του καὶ ἡ ἁρματωσιά του, γιὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ πτῶμά του δὲν ἀνεγνωρίσθη...

Μετὰ τὴν μάχη τοῦ Φαλήρου, οἱ διασωθέντες ἀπὸ τὴν πανωλεθρία στρατιῶτες τοῦ Νοταρᾶ ἐγύρισαν ὅλοι στὴν Κόρινθο. Ὀρφανεμένοι ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπῆ στρατηγό τους, θλιμμένοι, μὲ μαῦρα μαντήλια στὸ κεφάλι, ἐπῆγαν στὴ Σοφία καὶ τὴ συλλυπηθήκανε γιὰ τὸ θάνατο τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της. Ἡ σκηνὴ ἦταν δραματική. Τὰ κλάματα καὶ οἱ θρῆνοι ἐγέμιζαν τὴ μαυροστολισμένη σάλα τοῦ Ρέντη. Ἀλλὰ θρηνοῦσε καὶ ὅλη ἡ Κορινθία...

***

Πέρασε καιρός. Ἀπὸ τὶς μάχες τῆς Ἀττικῆς ἐγύρισε στὴν Κόρινθο ὁ ἀντιστράτηγος Παναγιωτάκης Νοταρᾶς. Ἐπίσης ἦρθε καὶ ὁ ὁπλαρχηγὸς Δημ. Καλλέργης, φίλος τοῦ Ἰωάννου. Εἶχε συμπολεμήσει μαζὶ του, αἰχμαλωτισθεὶς καὶ ἐξαγορασθεὶς ἀπὸ τὴ μητέρα του, ἀφοῦ οἱ Τοῦρκοι τοῦ ἔκοψαν τὸ ἕνα αὐτί. Ὁ Καλλέργης ἀγάπησε τὴ Σοφία, τὴν ἐζήτησε σὲ γάμο, ἀλλ' ἐκείνη ἐννοοῦσε νὰ περιμένῃ τὸ γυρισμὸ τοῦ Ἰωάννου της. Τέλος ὁ Καλλέργης κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὴ Σοφία ὅτι μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια εἶδε ἕναν Τοῦρκο νὰ κόβῃ τὸ κεφάλι τοῦ Νοταρᾶ, μετὰ τὴ μάχη τοῦ Φαλήρου.

Καὶ ἔτσι ἡ Σοφία Ρέντη πῆρε τὴν ἀπόφασι. Μετὰ λίγο καιρό, δέχτηκε νὰ γίνῃ γυναῖκα τοῦ Δημ. Καλλέργη, ποὺ ἦταν ὡραῖος νέος, εὐπατρίδης καὶ αἰσθηματίας. Οἱ γάμοι ἔγειναν μὲ πρωτοφανῆ μεγαλοπρέπεια. Τὸ ἀνδρόγυνο ἦταν ἀγαπημένο, ἀλλὰ ἡ ζωὴ εἶχε φυλάξει γι' αὐτούς, κοντὰ στὶς ὡραῖες ἡμέρες, καὶ ἄλλες πολὺ τραγικές.

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΑ ΣΠΙΡΤΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Τὴν παραμονὴν κάποιας πρωτοχρονιᾶς ποὺ φυσοῦσε παγωμένος ὁ βοριᾶς μιὰ μικρὴ κοπέλλα περπατοῦσε ξυπόλητη στὸ χιόνι κρατώντας μές στὴν ποδιά της ἀρκετὰ σπίρτα καὶ στὸ χέρι της ἕνα πακέτο. Δὲν εἶχε πουλήσει τίποτε ὡς τὴ στιγμὴ ἐκείνη καὶ δὲν εἶχε καθόλου χρήματα. Πεινοῦσε πολύ, τὰ χέρια της ἦταν παγωμένα καὶ τὸ πρόσωπό της ὠχρό.

Καθὼς περπατοῦσε σταμάτησε κι' ἀκούμπησε στὸν τοῖχο ἑνὸς σπιτιοῦ. Εἶταν τὸ σπίτι της. Δὲν τολμοῦσε νὰ μπῇ μέσα φοβόταν μὴν τὴ δείρῃ ὁ πατέρας της ὁ μεθύστακας γιατὶ δὲν τοῦ πῆγε χρήματα.

Γιὰ νὰ ζεστάνῃ λιγάκι τὰ χέρια της ἄναψεν ἕνα σπίρτο καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ βρέθηκε μπροστὰ σ' ἕνα μεγάλο σιδερένιο τζάκι ὅπου ἔπλωσε νὰ πόδια της μπρὸς στὴν ἀναμένη φωτιά. Ἀλλὰ σὲ λίγο τὸ σπίρτο σβύστηκε. Ἄναψε τότε ἕνα ἄλλο κι' ἐκεῖνο ἔκανε διάφανο τὸν τοῖχο ποὺ φώτιζε. Ἡ μικρὴ κοπέλλα εἶδε καθαρὰ μιὰ πλούσια τραπεζαρία, πηρούνια, κουτάλια, πετσέτες καὶ μιὰ ψημένη χῆνα ποὺ μοσχοβολοῦσε. Τὴ στιγμὴ ὅμως ποὺ ἡ χήνα κίνησε νἀρθῇ πρὸς τὸ μέρος της, τὸ σπίρτο τῆς κόρης σβύστηκε ἀπότομα κι' ἡ φτωχὴ δὲν εἶδε ἄλλο τίποτα ἀπὸ τὸν ἄσπρον τοῖχο. Ἄναψε πάλι ἕνα ἄλλο σπίρτο καὶ τότε βρέθηκε μπροστὰ σ' ἕνα θαυμάσιο Χριστουγεννιάτικο δέντρο φωταγωγημένο. Ἡ μικρὴ κοπέλλα σήκωσε μὲ χαρὰ τὰ χέρια της νὰ πιάσῃ κανένα δῶρο, ἀλλὰ τὸ σπίρτο σβύστηκε καὶ δὲν εἶδε ἄλλο τίποτα ἀπὸ τ' ἀστέρια. Ἕνα ἀπ' αὐτὰ γλίστρησε στὸν οὐρανὸ σκορπίζοντας ζωηρὸ φῶς κι' ἡ μικρὴ κοπέλλα εἶπε μὲ τὸ νοῦ της: «Κάποιος θὰ πέθανε...» Ἄναψε τότε κι' ἄλλο σπίρτο κι' εἶδε τὴ γιαγιά της πεθαμένη ποὺ τῆς χαμογελοῦσε ἀνάμεσα στὸ φῶς.

«Πάρε με κοντά σου, καλὴ γιαγιά, τὴν παρεκάλεσε. Ὅταν σβύστῃ κι' ἐτοῦτο τὸ σπίρτο ξέρω πὼς θὰ φύγῃς ἀπ' ἐμπρός μου σὰν τὸ ζεστὸ τζάκι, τὴν ψημένη χήνα καὶ τὸ Χριστουγεννιάτικο δέντρο. Γιὰ νὰ κρατήσῃ πειὸ πολὺ κοντά της τὴ γιαγιὰ καὶ νὰ τὴ βλέπῃ ἄναψε, τοῦνα κοντὰ στ' ἄλλο, ὅλα τὰ σπίρτα.

Ἡ γιαγιὰ τῆς φαινόταν ὠμορφη καὶ γελαστή. Τὴν πῆρε στὰ χέρια της καὶ πέταξαν ἀντάμα χαρούμενες πρὸς τὸ αἰώνιο φῶς καὶ τὴν εὐτυχία.

Ὅταν καῆκαν ὅλα τὰ σπίρτα, εἶχε ξημερώσει πειά. Τὴν αὐγὴ βρήκανε νεκρὴ ἀπὸ τὸ κρύο τὴ μικρὴ κοπέλλα ἔχοντας ζωγραφισμένη τὴ γαλήνη στ' ὠχρὸ πρόσωπό της γιατὶ εἶδε τὰ ὡραιότερα ὄνειρα τῆς ζωῆς της τὴν παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιᾶς.

ΕΥΘΥΜΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΟ ΤΕΡΑΣ

Ὁ κ. Ντελεκέρ, ὁ διάσημος ἀρχιτέκτων πρόκειται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ γίνῃ πατὴρ καὶ ἡ χαρά του δὲν περιγράφεται. Γιατὶ τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ ἡ γυναῖκα του ἀγαποῦν πολὺ τὰ παιδιά.

Ἕνα ξαφνικὸ γεγονὸς ὅμως ἦλθε νὰ σκιάσῃ τὴν χαρὰ τοῦ εὐτυχοῦς ἀρχιτέκτονος. Ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ φύγῃ γιὰ κάποια ἐπαρχιακὴ πόλι ὅπου εἶχε ἀναλάβει τὴν ἀνέγερσιν μεριῶν οἰκοδομῶν καὶ ὅπου ἡ ἐργασία δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προχωρήσῃ χωρὶς τὴν παρουσία του, ὅπως τοῦ ἐτηλεγράφησε ἐπειγόντως ὁ ὑφισταμένος του ποὺ τὸν ἀνεπλήρωνε. Εἶταν ὑποχρεωμένος νὰ φύγῃ λίγες ὥρες πρὸ τοῦ τοκετοῦ!..

Τί νὰ κάνῃ ὅμως; Ἡ δουλειὰ εἶνε δουλειά.

Βάζει τὴν γυναῖκα του καὶ τὴν καμαριέρα της νὰ τοῦ ὑποσχεθοῦν ὅτι θὰ τοῦ τηλεγραφήσουν ἀμέσως τὸ εὐτυχὲς γεγονὸς καὶ φεύγει.

Στὸν δρόμο ὁ ἀρχιτέκτων ἐνθυμεῖται ὅτι ἐξέχασε στὸ σπίτι του κάτι σχέδια εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται αἱ διαστάσεις τῆς προσόψεως καὶ τῆς ταράτσας μιᾶς ἀπὸ τὰς ὑπὸ κατασκευὴν οἰκοδομάς.

Νὰ γυρίσῃ πάλι πίσω, δὲν ἦταν δυνατόν.

Τηλεγραφεῖ λοιπὸν ἀπὸ ἕνα διάμεσον σταθμὸν στὸ σπίτι του νὰ τοῦ τηλεγραφήσουν εἰς τὴν πόλιν ποὺ θὰ φθάσῃ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν διαστάσεων.

Μόλις φθάνει εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν πόλιν ὁ ὑφιστάμενός του ποὺ τὸν περιμένει στὸν σταθμὸν τὸν συγχαίρει μὲ κάποια ἐπιφυλακτικότητα ὅμως καὶ συγχρόνως τοῦ δίδει ἕνα τηλεγράφημα τὸ ὁποῖον γράφει.

«*Κόρη σας ἐγεννήθη αὐλός, ἔχει δύο μέτρα, πλάτος τέσσαρα, ἄνω μέρος τοξοειδές!*»